

prima instanță: I. Dutca
instanța de apel: N.Budăi, L.Bulgac, I.Muruianu

dosarul nr. 2ra-1982/15

DECIZIE

07 octombrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele, judecătorul Iuliana Oprea

Judecătorii Iurie Diaconu, Iurie Bejenaru, Ion Druță, Galina Stratulat

examinînd recursul declarat de către Brînzei Sergiu, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Brînzei Sergiu împotriva lui Ursu Ecaterina și Postul de Televiziune “ProTV Chișinău” cu privire la apărarea onoarei, demnității și repararea prejudiciului moral, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de către Brînzei Sergiu și menținută hotărîrea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 29 ianuarie 2015

c o n s t a ț ă

La 08 iulie 2014 Brînzei Sergiu a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ursu Ecaterina și Postul de Televiziune “ProTV Chișinău” cu privire la apărarea onoarei, demnității și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a indicat că, în noaptea dintre 17 mai spre 18 mai 2014, în parcul Nistrean amplasat în orașelul Vadul lui Vodă, a avut loc un incident al cărui cercetare constituie obiectul unei cauze penale examinată de organele de resort competente.

Menționează că, în vederea informării opiniei publice și acumulării informației despre evenimentele petrecute la fața locului s-au deplasat reprezentanții mai multor posturi de televiziune (“JurnalTV”, “Publika TV”, “ProTV Chișinău”), care în buletinul de știri din data de 18 mai 2014 au difuzat un reportaj al cărui subiect l-au constituit evenimentele petrecute în parcul Nistrean.

Afirmă că, reporterii companiei “ProTV Chișinău” au discutat cu vecinii și oamenii care se aflau în preajmă în vederea elucidării evenimentelor derulate anterior, declarațiile relatate au fost diverse, însă una din expuneri a celor intervievați a adus atingere onoarei și demnității reclamantului și anume cele ale pîrtei Ursu Ecaterina, care a comunicat jurnaliștilor, citat deschis: „ei au probleme, ei sunt niște tîmpiți, poate să te împuște, poate să îți dea cu lopata în cap”, caracteristici adresate în adresa reclamantului, Brînzei Sergiu, cît și a tatălui acestuia - Brînzei Savelii.

Susține că o asemenea exprimare este vădit îndreptată spre ofensarea intenționată a subiecților vizați, care în urma celor relatate apar ca niște persoane lipsite complet de inteligență și agresive, fapt ce atinge în mod direct demnitatea și

onoarea reclamantului. Relevă că, utilizarea cuvîntului denigrator „tîmpit” reprezintă forma de materializare a injuriei, care în mod direct contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică.

Explică că exprimarea utilizată de pîrîta Ursu Ecaterina a fost formulată într-o manieră incompatibilă cu valorile unanim recunoscute în societate, reprezentînd o îngrădire a drepturilor fundamentale ale reclamantului, în sens larg, și al onoarei și demnității, în sens îngust, iar pe lîngă injuria formulată pîrîta Ursu Ecaterina a comunicat presei relatări false, bazate pe circumstanțe inexistente și anume faptul că violența imputată este una certă materializată în acțiuni agresive directe prin aplicarea loviturilor sau folosirii armei de foc, fapt care nu are nici suport factologic, deoarece nici o dată nu a atacat pe nimeni în vreun mod, dar și juridic nu există nici o hotărîre definitivă și irevocabilă a instanțelor judecătorești în virtutea căreia să fi fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor care ar avea drept obiect aplicarea forței fizice sau a violenței.

Invocă reclamantul că Ursu Ecaterina i-a lezat onoarea și demnitatea prin defăimare, cu răspîndirea relatărilor false și injurie expuse de către pîrîta în interviul acordat reprezentanților companiei de televiziune “ProTV Chișinău”, care a fost difuzat în cadrul buletinelor de știri din 18 mai 2014 și pe pagina web, astfel, prin exercitarea dreptului la libera exprimare, pîrîta Ursu Ecaterina a comunicat în interviul acordat reporterilor relatări false, inclusiv înjurînd în asemenea mod sfîdînd norma imperativă invocată, aducînd atingere onoarei și demnității reclamantului, Brînzei Sergiu, iar motivul care a stat la baza expunerii pîrîtei nu este cunoscut reclamantului, însă în acest context urmează a fi remarcat faptul că dînsul nu este persoană publică, prin urmare informațiile ce vizează personalitatea dumnealui nu reprezintă chestiune de interes public, or obiect al reportajului l-au constituit circumstanțele incidentului care a avut loc în noaptea dintre 17 mai spre 18 mai 2014 în parcul Nistean amplasat în orașul Vadul lui Vodă și nici de cum caracteristica reclamantului, or acțiunile pîrîtei Ursu Ecaterina fiind abuzive și neîntemeiate. Mai mult ca atît, acestea au fost relatate publicului larg prin intermediul postului de televiziune “ProTv Chișinău” în buletinele de știri din 18 mai 2014, dar și pe pagina web, fapt care constituie abatere de la normele unanim recunoscute inclusiv a reprezentanților companiei pîrîte, care cel puțin nu au verificat veridicitatea informației relatate.

Explică că sarcina mass-media este de a informa publicul despre informațiile de interes public, dar în procesul de acumulare și răspîndire a informației trebuie respectate obligațiile profesionale care sunt stabilite în Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, semnat în redacție nouă la 07 iunie 2011, referindu-se inclusiv la acuratețea și verificarea faptelor, separarea faptelor de opinii, chiar dacă informația răspîndită de mass-media poate conține exagerări și chiar provocări, aceasta în toate cazurile trebuie să fie suficient de exacte pentru a nu dezinforma, iar compensarea prejudiciului moral în cazul defăimării este reglementat de art. 29 al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, art. 16 al. 8, 1422- 1423 Cod civil.

Consideră, cu referire la art.29 al Legii vizate, că instanța de judecată va acorda o compensație de natură să aducă satisfacție persoanei lezate la stabilirea

cuantumului compensației pentru prejudiciul moral acordată persoanei fizice, instanța de judecată va lua în considerație caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate reclamantului, caracterul informației răspândite, gradul de răspîndire a informației, personalitatea reclamantului, reputația pîrîtului, gradul de vinovăție a pîrîtului, consecințele răspîndirii informației defăimătoare, starea materială a reclamantului și cea a pîrîtului, rectificării, dezmințirii sau acordarea dreptului la replică pînă la depunerea cererii de chemare în judecată și alte circumstanțe importante pentru examinarea cauzei.

Precizează că, în cazul defăimării aduse la adresa reclamantului inclusiv a tatălui acestuia, suferințele fizice și psihice reprezintă emoțiile negative generate de starea neplăcută în aspect psihologic manifestate prin tulburarea bunăstării psihice, a echilibrului sufletesc, umilința, iritarea, rușinea, disperarea, starea de disconfort etc., acordarea prejudiciului moral este în special importantă în cazul lezării drepturilor nepatrimoniale, pentru că aici de fapt nu există un alt echivalent, similar celui pe care îl poate obține când se lezează un drept patrimonial.

Specifică că, urmează a fi luat în considerație și faptul că aceste suferințe și tulburări se produc în sufletul omului și sunt greu de documentat și cuantificat, deci este rezonabil de a accepta că dacă s-a dovedit caracterul defăimător, s-a cauzat și un prejudiciu moral, astfel pare imposibil a cuantifica exact prejudiciul moral. Totuși, instanța de judecată bazându-se pe particularitățile specifice ale fiecărei acțiuni, în baza criteriilor fixate de lege, poate stabili mărimea compensației.

Indică că, mărimea compensației trebuie să fie de natură să aducă o satisfacție persoanei vătămate și să fie rațională și echitabilă. La stabilirea cuantumului prejudiciului moral urmează a fi luat în calcul și caracterul informației răspîndite, aceasta fiind extrem de ofensatoare în cazul în care reclamantul a fost înjurat public și prezentat ca un agresor violent, fapt care a dus la formarea eronată a opiniei publice, dar și apelurile din partea rudelor, prietenilor, cunoscuților cărora reclamantul urma să le clarifice că cele relatate nu corespund realității, situație care a generat diverse sentimente și stări neplăcute, cauzatoare de suferințe psihice accentuate în contextul în care reclamantul este o persoană cu reputație bună.

Menționează că numărul persoanelor care au fost informate eronat, nu se poate stabili cu certitudine, însă este cunoscut faptul că postul “ProTv Chișinău” are o acoperire practic pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fiind o televiziune cu o audiență sporită, mai mult ca atît reportajul a fost plasat pe pagina web a companiei, cîți utilizatori unici au accesat știrea probabil poate concretiza copîrîtul, cert este că accesul a fost posibil din orice colț a lumii, defăimarea depășind perimetrul statului.

Cere reclamantul dezmințirea din partea copîrîților a defăimărilor răspîndite la 18 mai 2014 prin intermediul postului de televiziune “ProTv Chișinău”, cu obligarea pîrîtei Ursu Ecaterina la exprimarea scuzelor în legătură cu lezarea onoarei și demnității prin injurie și răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte și încasarea din contul pîrîtei Ursu Ecaterina în beneficiul reclamantului Brînzei Sergiu a sumei de 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 29 ianuarie 2015, a fost respinsă acțiunea.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2015, a fost respins apelul declarat de către Brânzei Sergiu și menținută hotărârea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 29 ianuarie 2015.

La 22 iunie 2015 Brânzei Sergiu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la adoptarea deciziei nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, nu a aplicat legea care trebuia aplicată.

Se mai invocă în recurs că, instanța de apel a analizat doar injuria ca formă de lezare a onoarei și demnității, omițând să se expună și asupra defăimării aduse la adresa recurentului, invocată de către acesta în cadrul examinării cauzei. Prin urmare, instanța nu a analizat cauza în complexitatea acesteia, limitându-se doar la anumite probe fără a le coraporta la speța cauzei și multitudinea temeiurilor invocate.

Legiuitorul stabilește expres prin norma încadrată la art. 7 al.3 și al. 7 al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 modalitatea de restabilire a onoarei și demnității în dependență de forma prin care a fost adusă atingere drepturilor fundamentale lezate. Persoana care se consideră lezată prin răspîndirea unor realități cu privire la fapte poate solicita în fața instanței dezmințirea informației, iar în cazul injuriei revendicarea poate fi încadrată în exprimarea scuzelor, dreptul la încasarea prejudiciului moral cauzat este aplicabil în cazul ambelor forme.

Ghidîndu-se de prevederile legale expuse, recurentul consideră necesar formularea solicitării privind restabilirea onoarei și demnității, prin dezmințirea de către intimați a informației, cu înfirmarea relatărilor defăimătoare privind faptele relatate care nu corespund realității, prin exprimarea scuzelor de către pîrîta Ursu Ecaterina care, în temeiul legii, urmează să-și exprime regretul pentru injuria adusă, dar și compensarea prejudiciului moral cauzat.

Compensarea prejudiciului moral în cazul defăimării este reglementat de art. 29 al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, art. 16 alin. 8, 1422 - 1423 Cod Civil. În cazul defăimării aduse la adresa recurentului, inclusiv a tatălui acestuia, suferințele psihice reprezintă emoțiile negative generate de starea neplăcută în aspect psihologic, manifestate prin tulburarea bunăstării psihice, a echilibrului sufletesc, umilința, iritarea, rușinea, disperarea, starea de disconfort etc.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Colegiul constată că, Brânzei Sergiu a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2015 în termen, la 22 iunie 2015.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în

instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum s-a stabilit, la data de 18 mai 2014 la postul de televiziune “ProTV Chișinău” a fost difuzat în buletinul de știri un reportaj, obiectul căruia l-au constituit evenimentele petrecute în parcul Nistean, amplasat în or. Vadul lui Vodă.

În urma discuțiilor reporterilor companiei cu vecinii și oamenii care se aflau în preajmă, inclusiv și cu intimata – pîrît Ursu Ecaterina, ultima a declarat că: „ei au probleme, ei sunt niște tîmpiți, poate să te împuște, poate să îți dea cu lopata în cap”, expresii care, în opinia recurentului-reclamant, îi lezează onoarea și demnitatea, din care considerente a cerut Brînzei Sergiu prin prezenta acțiune dezmințirea din partea copîrîților a defăimărilor răspîndite la 18 mai 2014 prin intermediul postului de televiziune “ProTv Chișinău”, cu obligarea lui Ursu Ecaterina la exprimarea scuzelor în legătură cu lezarea onoarei și demnității prin injurie și răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, precum și încasarea de la aceasta din urmă a prejudiciului moral.

Instanțele judecătorești și-au motivat soluția de respingere a acțiunii pe motiv că expresiile date Ursu Ecaterina le-a expus în adresa lui Brînzei Savelii, tatăl recurentului, și nu în adresa lui Sergiu Brînzei, fapt pentru care aceasta a și fost sancționată în mod administrativ, iar cu titlu de consecință, postul de televiziune “ProTv Chișinău” difuzînd știrea de interes public, nu a admis derogări de la cadrul legal și nu a urmărit scopul defăimării persoanelor, inclusiv a reclamantului.

Or, concluziile date sunt premature din următoarele considerente.

Într-adevăr după cum s-a stabilit cu certitudine, Ursu Ecaterina în cadrul reportajului difuzat în buletinul de știri din 18 mai 2014 la postul de televiziune “ProTV Chișinău”, a declarat că: „ei au probleme, ei sunt niște tîmpiți, poate să te împuște, poate să îți dea cu lopata în cap”.

Pe marginea acestui caz în privința Ecaterinei Ursu a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție pentru că s-a exprimat în privința lui Brînzei Savelii, numindu-l „tîmpit”, cuvînt care conform aprecierii Institutului de Filologie a Academiei de Științe are un caracter ofensător și chiar înjurios, fapt pentru care aceasta a fost sancționată și aplicată ei o amendă în mărime de 100 u.c. Ursu Ecaterina deși a refuzat de a semna procesul-verbal cu privire la contravenție, în final a achitat amenda aplicată ei, deci implicit și-a recunoscut vina.

Art. 7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 garantează oricărei persoane dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

La înaintarea acțiunii, reclamantul-recurent a invocat faptul că Ursu Ecaterina a formulat injurie și a comunicat presei relatări false.

Cadrul legal, în categoriile date de pricini, indică că reclamantul în cererea de chemare în judecată trebuie să indice informația lezantă pentru acesta, iar instanța de judecată urmează să stabilească dacă sunt întrunite condițiile specificate

în al.(2) al art.7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare și anume: dacă informația este falsă, este defăimătoare și permite identificarea persoanei vizate de informație.

Colegiul însă atestă că, instanțele inferioare nu au stabilit faptul dacă declarațiile Ecaterinei Ursu din cadrul reportajului difuzat în buletinul de știri din 18 mai 2014 la postul de televiziune “ProTV Chișinău” permite în vreun mod identificarea cărorva persoane, în situația în care aceasta nu pronunță careva nume.

Ba mai mult, expresia „ei au probleme, ei sunt niște tâmpiți, poate să te împuște, poate să îți dea cu lopata în cap” indică că este vorba de două sau mai multe persoane. Instanțele inferioare însă au ajuns la concluzia că declarațiile Ecaterinei Ursu se referă doar la Brânzei Savelii, care nici nu este parte în proces.

Instanțele la examinarea pricinii urmau să stabilească și faptul dacă în reportajul difuzat în buletinul de știri din 18 mai 2014 la postul de televiziune “ProTV Chișinău” sub genericul „Focuri de armă la Vadul lui Vodă”, a fost menționat sub vreo formă numele reclamantului-recurent în pricina dată – Brânzei Sergiu.

La fel, instanțele urmau să verifice care este soarta cauzei penale intentate pe marginea incidentului ce a avut loc în noaptea din 17-18 mai 2014 în parcul Nistean din or. Vadul lui Vodă și în privința cui a fost pornită aceasta. Or, despre acest fapt a menționat reclamantul nemijlocit în acțiunea sa.

Deci, împrejurările menționate mai sus au fost lăsate fără apreciere de instanțele inferioare, pe când urmau a fi analizate în cumul cu alte probe materiale, întru judecarea justă a raportului juridic apărut în speță.

În urma celor expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel, judecând apelul, nu a intrat în esența cauzei deduse judecării, iar conținutul deciziei nu este altceva decât reflectarea concluziilor primei instanțe.

Cele menționate denotă faptul că instanța nu a soluționat fondul cauzei, circumstanță ce impune casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2015, cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel. Or, instanța de recurs poate restitui pricina spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a fost constatată încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit.d) și f) CPC.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o decizie întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Brânzei Sergiu.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Brânzei Sergiu împotriva lui Ursu Ecaterina și Postul de Televiziune “ProTV Chișinău” cu privire la apărarea

onoarei, demnității și repararea prejudiciului moral, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele, judecătorul

Iuliana Oprea

Judecătorii

Iurie Diaconu

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Galina Stratulat